

Buugga Daanyeel - Boqol iyo Siddeetan iyo Afar

Sabtida iyo Jir-qaadashadii Masiixa: Tiirarka Geeddi-socodka Shaabadaynta ee Millerite-ka

Jeff Pippenger
2024-04-14

Imtixaankii ugu dambeeyey ee jiilkii Millerite, kuwaas oo ku guuldarraystay habraacii imtixaanka, wuxuu bilaabmay 1856, markii iftiin kordhay uu ku yimid “todobada jeer” ee Laawiyiintii lix iyo labaatan. Laga bilaabo 1856 ilaa 1863, farriintii La’odikiya waxay calaamadisay xilli kama dambays ah oo ka mid ah muddadii ku bilaabatay imaatinkii malaa’igta saddexaad Oktoobar 22, 1844. Muddadaas waxaa matalaya aayadaha saddex iyo toban ilaa shan iyo toban ee Daanyeel cutubka kow iyo tobnad.

Muddadaas wakhtiga ah waxaa lagu muujiyey oo keliya aayadahaas ma aha, laakiin sidoo kale taariikhdiisii rumoowday aayadahaas, iyo weliba maragga juqraafiyeed ee Panium, oo sidoo kale ah Kaysariya Filibbi. Kaysariya Filibbi waxaa Masiixu si ula kac ah u booqday wax yar ka hor iskutallaabta, iskutallaabtuna waxay u taagan tahay sharciga Axadda, kaas oo lagu metelayo aayadda lix iyo tobnad. Oktoobar 22, 1844, Libaaxa qabiilka Yahuudah wuxuu iftiin gaar ah ku aqoonsaday caqiidada Sabtida. Dabadeed dhammaadka nidaamkaas tijaabada ah wuxuu keenay korodh aqoon ah oo ku saabsan “todobada jeer,” “todobada jeer” ee Laawiyiintii lix iyo labaatan waa caqiidada Sabtida. Waa amarka Sabtida ee dhulku ku nasto oo si toos ah ula barbar socda amarka Sabtida ee dadku ku nastaan. Wax sii sheegidda wakhtiga ee laba kun iyo shan boqol iyo labaatan sannadood iyo laba kun iyo saddex boqol oo sannadood labaduba waxay ku dhammaadeen Oktoobar 22, 1844.

Xilligii ugu dambeeyey ee habka imtixaanka, laga bilaabo 1856 ilaa 1863, wuxuu ahaa muujin ka sii weyn oo ku saabsan Sabtida, taas oo bilowgii habka shaabadaynta iyo imtixaanka lagu saaray iftiin gaar ah. Taariikhda uu metelo rumoobidda aayadaha saddex iyo tobnad ilaa shan iyo tobnad ee Daanyeel kow iyo toban waxay meteshaa xilligii imtixaanka ee shaabadda Ilaah si daa’innimo ah loogu daabaco boqol iyo afartan iyo afar kun. Taariikhdaas dhexdeeda labada ul ee Yexesqeel waa la isu geeyaa. Isku darka labada ul wuxuu metelaa isu-geynta Ilaahnimada iyo bini’aadannimada, oo caqiidada si gaar ah iftiinka uga dhex ifaysa taariikhdaas waa caqiidada jidh-qaadashada.

Sidaas aawadeed, markii Butros Masiixa ku aqoonsaday Kaysariya Filibbi inuu yahay Wiilka Ilaah, wuxuu qirayay in Masiixu, isagoo ah Wiilka Ilaah, uu matalayay dabeecaddiisa laba-geesoodka ah ee ah inuu yahay Wiilka Ilaah ee Rabbaaniga ah, kaas oo jidh bini-aadan isku qaaday, sidaas yeelayna ku noqday Wiilka Aadanaha.

“Sidii xertii ay wax u baadhayeen waxsiiyadii Masiixa ka marag furayay, waxaa lagu soo geliyey wehelnimada Ilaahnimada, oo waxay wax ka barten Kii samada u kacay si uu u dhammaystiro hawshii uu dhulka ka bilaabay. Waxay garteen xaqiiqda ah in isaga ay

degganayd aqoon aanu qofna oo bini'aadam ahi, isagoo aan gargaar ka helin hawlgalka rabbaaniga ah, fahmi karin. Waxay u baahnaayeen caawimada Kii boqorro, nebiyo, iyo kuwa xaqa ahu ay hore u sii sheegeen. Iyagoo yaabban ayay akhriyeen mar kale oo mar kale waxsiiyadii si neefaysan u sawirayay dabeecaddiisa iyo shaqadiisa. Sidee bay si daciif ah u fahmeen Qorniinnada nebiyadii! sidee bay uga gaabiyeen qaadashada runnada waaweyn ee Masiixa ka marag furayay! Markay ku fiirinayeen isaga isagoo ku jira is-hoosaysiintiisa, isagoo nin ahaan ugu dhex socday dadka, ma ayan garan qarsoodiga jidh-qaadashadiisa, iyo dabeecadda laba-geesoodka ah ee dabcigiisa. Indhahoodu way xidhnaayeen, si aanay si buuxda ugu garan Ilaahnimada ku jirta bini'aadannimada. Laakiin markii Ruuxa Quduuska ahi iftiimiyeey dabadeed, sidee bay u jeclaadeen inay mar kale arkaan isaga, oo ay cagihii isugu dhiibaan!" The Desire of Ages, 507.

Oktoobar 22, 1844 ilaa 1863 waxay ka dhigan tahay wakhtiga shaabadaynta ee boqol iyo afar iyo afartan kun. Wakhtigaas wuxuu ku billowday in Sabtida loo muujiyo inay tahay runta gaarka ah ee ka dhex taagan runooyinka badan ee la furfuray intii lagu jiray muddada shaabadaynta. Wakhtigaas wuxuu bilaabay dhawaaqa buunka toddobaad, kaas oo tilmaamaya goorta qarsoodiga Ilaah la dhammeystiri lahaa.

Laakiin wakhtiyada codka malaa'igta toddobaad, markuu bilaabo inuu buunkii afuufo, qarsoodiga Ilaah waa la dhammaystiri doonaa, sidii uu ugu sheegay addoommadiisii nebiyada. Muujintii 10:7.

Malaa'igii toddobaad waa hoogga saddexaadna, maxaa yeelay shaabadayntu waxay ka dhacdaa taariikhda xilliga dagaalka Islaamku firfircoon yahay. Haddii Adventism-kii Millerite uu aamin ku ahaan lahaa muddadii ka dambaysay Oktoobar 22, 1844, Islaamkii la xannibay Ogosto 11, 1840, waa la sii dayn lahaa.

"Haddii Adventistayaashu, ka dib niyad-jabkii weynaa ee 1844, ay rumaysadkooda ku sii adkaysan lahaayeen oo ay si mideysan ugu sii socon lahaayeen hanuunka furnaa ee Ilaah, iyagoo aqbalaya farriinta malaa'igta saddexaad oo ku dhawaaqaya dunida iyada oo ku jirta xoogga Ruuxa Quduuska ah, waxay arki lahaayeen badbaadinta Ilaah; Rabbigu si xoog leh buu ula shaqayn lahaa dadaalladooda, hawshu way dhammaan lahayd, Masiixuna mar hore ayuu iman lahaa si uu dadkiisa ugu qaado abaalgudkooda. Laakiin muddadii shakiga iyo hubanti-la'aanta ee ka dambaysay niyad-jabkaas, qaar badan oo ka mid ah rumaystayaashii advent-ka ayaa ka tanaasulay rumaysadkoodii.... Sidaas ayaa hawshii loo hakiyey, duniduna gudcur bay ku hadhay. Haddii dhammaan jidhka Adventistku ay ku midoobi lahaayeen amarrada Ilaah iyo rumaysadka Ciise, sidee bay taariikhdeenna u noqon lahayd mid aad uga duwan!" Evangelism, 695.

22-kii Oktoobar, 1844, buunkii toddobaad wuxuu bilaabay inuu yeedho, buunkii Yubiliiguna sidoo kale wuxuu bilaabay inuu yeedho.

Oo waa inaad isu tirisaa toddoba sabti oo sannado ah, toddoba goor toddoba sannadood; oo muddada toddobada sabti ee sannaduhu waxay kuu ahaan doontaa sagaal iyo afartan sannadood. Markaas waa inaad ka dhawaajisaa buunka yubiliiga maalinta tobnaad oo bisha toddobaad ah; maalinta kafaaraggudka waa inaad buunka ka dhawaajisaan dhulkiinna oo dhan.

Oo waa inaad quduus ka dhigtaan sannadda kontonaad, oo xorriyad kaga naadistaan dalka oo dhan dadka deggan oo dhan dhexdiisa; taas waxay idiin ahaan doontaa yubili; oo nin waluba ha ugu noqdo hantidiisii, oo nin waluba ha ugu noqdo qoyskiisii. Laawiyiintii 25:8–10.

Marka wakhtiga shaabadaynta boqol iyo afartan iyo afarta kun uu bilaabmo, waxaa jira buun sheegaya in dagaalkii uu Islaamku fuliyey uu yimid, iyo buun ku dhawaaqaya xorriyad kuwa dembiga addoomaha u ahaa. Mid ka mid ah buunnadu wuxuu tilmaamayaa taariikhda dibadda, kan kalena wuxuu ka dhigan yahay waayo-aragnimada gudaha ee dadkaas axdiga ee maalmaha ugu dambeeya. Addoonsigoodu waa laga qaadaa marka bini-aadminimadoodu ay weligeed la midoobto Ilaahnimadiisa. Khadba khad, labadaas buun waa hal Buun, waayo buunka Jubilee-ga waxaa la afuufaa oo keliya Maalinta Kafaaraggudka, Maalinta Kafaaraggudkuna waxay bilaabataa marka buunka toddobaad ee hoogga saddexaad la dhawaaqo. Caqiidada labada buunba matalaysay dhaqdhaqaaqii Millerite-ka waxay ahayd iftiinka Sabtida. Iftiinka matalaya labada Buun maalmahan ugu dambeeya waa caqiidada jidh-qaadashada. Khadba khad, Sabtida iyo caqiidada jidh-qaadashadu waa isku caqiido.

Qirashadii Butros waxay aqoonsatay Masiixa, iyo weliba Wiilka Ilaah. Masiixu waa Wiilka Ilaah. Masiixu waa Abuuraha uu Sabtigu matalo.

“Bawlos weligiis ma uu arag Masiixa intuu dhulka ku noolaa. Runtii wuu maqlay isaga iyo shuqulladiisaba, hase yeeshee ma uu rumaysan karin in Masiixii la ballanqaaday, Abuuraha duniyooyinka oo dhan, Kan bixiya barakooyinka oo dhan, uu dhulka uga muuqan doono sidii nin caadi ah oo keliya.” Sketches from the Life of Paul, 256.

Sabtigu wuxuu aqoonsanayaa Abuuraha, Abuurahana wuxuu ahaa Masiixii Butros aqoonsaday. Wiilka Ilaah, kii Butros aqoonsaday, waa Isaga kii la midoobay jidhka aadanaha si uu u noqdo Wiilka Aadanaha. Wiilka Ilaah wuxuu ka dhigan yahay jidh-qaadashadii.

“Masiixu wuxuu ragga iyo dumarka u keenay awood ay kaga adkaadaan. Wuxuu dunidan ugu yimid isagoo qaatay qaab bini’aadan, si uu nin ugu dhex noolaado dadka dhexdooda. Wuxuu qaatay waajibaadka iyo nuglaanta dabeecadda aadanaha, si loo caddeeyo loona tijaabiyo. Bini’aadanimadiisa dhexdeeda wuxuu ka qaybqaatay dabeecadda Ilaahnimada. Jir ahaan u imaatinkiisii, wuxuu si macne cusub ku helay magaca Wiilka Ilaah. Malaa’igtu waxay Maryan ku tidhi, ‘Awoodda Kan ugu Sarreeya ayaa ku hadhin doonta; sidaas darteedna kan quduuska ah ee kaa dhalan doona waxaa loogu yeedhi doonaa Wiilka Ilaah’ (Luukos 1:35). Isagoo ah Wiilka bini’aadan, wuxuu noqday Wiilka Ilaah si macne cusub ah. Sidaas ayuu dunideenna uga dhex istaagay—Wiilka Ilaah, hase ahaatee dhalasho ahaan ula xidhiidha jinsiyadda aadanaha.” Selected Messages, buugga 1, 226.

Kaysariya Filiboy, qirashadii laba-geesoodka ahayd ee Butros waxay matalaysay boqol iyo afartan iyo afar kun oo garanaya in Ciise yahay Masiixa, Wiilka Ilaah, iyo cilmiga Sabtida ee iftiimay sannadkii 1844, iyo weliba cilmiga jidh-qaadashadii oo la garto maalmaha ugu dambeeya. Iftiinka runta laba-geesoodka ahi wuxuu furmaa bilowga iyo dhammaadka muddada shaabadaynta, sida ay ka marag kacayso taariikhda shaabadaynta tan iyo Oktoobar 22, 1844 ilaa 1863, iyo taariikhda labada cod ee Muujintii cutubka siddeed iyo tobnaad.

Labada sadar ee Millerite-ka ee geeddi-socodka shaabadaynta, iyo sadar nebiyadeedka shaabadaynta ee Muujintii siddeed iyo tobnaad, waxaa jira intixaan ku yaal dhammaadka ugu dambeeya ee muddadaas, halkaas oo koox lagu muujiyo inay yihiin bikrado nacasyo ah, sida ay ahayd intii u dhexaysay 1856 ilaa 1863, iyo koox lagu muujiyo inay yihiin bikrado caqli leh laga bilaabo Luulyo 2023 ilaa xeerka Axadda ee dhowaan imanaya. Muddadaas ugu dambaysa ee intixaanku waxay ku celisaa bilowgii muddada. Isla malaa'igtii soo degtay Sebtembar 11, 2001, ayaa 2023 ku timid sida Miikaa'iil si ay kuwii dhintay ugu yeedho nolosha, qaar nolol weligeed ah iyo qaar dhimasho weligeed ah. Markuu yimid, wuxuu dadkiisa dib ugu hoggaamiyey aasaasyadii. Qaar waxay diidaan inay ku socdaan jidalkii hore, qaarna way ku socdaan jidalkii hore. Qaar waxay dhegaystaan dhawaaqa buunka, qaarna way diidaan inay maqlaan.

Rabbigu wuxuu leeyahay sidan, Jidanka istaaga, oo fiiriya, oo weyddiista waddooyinkii hore, meesha jidka wanaagsan ku yaal, oo ku socda, markaasna naftiinna waxaad u heli doontaan nasasho. Laakiinse waxay yidhaahdeen, Kuma socon doonno. Oo weliba waardiyayaal baan idinku kor dhigay, anigoo leh, Dhawaaqa buunka dhegaysta. Laakiinse waxay yidhaahdeen, Ma dhegaysan doonno. Yeremyaah 6:16, 17.

Farriinta ay ka dhigan tahay buunka ay waardiyayaashu afuufaan waa laba-geesood. Waa buunka toddobaad ee Islaamka iyo buunka Yubiliiga ee samatabbixinta. Waa farriinta ku saabsan isu-geynta Ilaahnimada iyo bini'aadannimada, taas oo lagu dhammaystiro qarsoodiga jidh-qaadashada, oo soo saarta dabeecad loo diyaariyey shaabadda Ilaah, taas oo ah Sabtida. Farriinta, shaqada, iyo duruufaha la xiriira muddadaas ugu dambaysa ee shaabadaynta, oo bilaabatay bishii Luulyo 2023, laba iyo labaatan sannadood ka dib 2001, waxaa matala aayadaha saddex iyo tobnaad ilaa shan iyo tobnaad ee Daanyeel cutubka kow iyo tobnaad, iyo booqashadii Masiixu ku tegay Kaysariya Filibbos ee Matayos cutubka lix iyo tobnaad.

Masaalka tobanka gabdhood, gabdhihii oo dhammu way wada seexdeen intii wakhtiga daahitaanku socday. Ciise wuxuu xertiisii u sheegay in Laasaros hurdayo.

Waxyaalahaas ayuu yidhi; dabadeedna wuxuu ku yidhi iyaga, Saaxiibkeen Laasaros waa hurdaa; laakiin waan tegayaa, inaan hurdada ka kiciyo. Markaasaa xertiisii ku yidhaahdeen, Rabbiyow, hadduu hurdo, wuu bogsan doonaa. Hase yeeshee Ciise wuxuu ka hadlayey dhimashadiisa; laakiin iyagu waxay u maleeyeen inuu ka hadlayo nasasho lagu seexdo. Markaasaa Ciise si cad ugu yidhi, Laasaros waa dhintay. Yooxanaa 11:10–14.

Dhammaadkii kow iyo labaatan maalmood, Daanyeel wuxuu arkay riyadii, oo wuxuu ku jiray hurdo qoto dheer.

Aniga qudhayda Daanyeel ah ayaa riyadii arkay; waayo, nimankii ila joogay riyada ma ay arkin; laakiinse gariir weyn baa ku dhacay, sidaas daraaddeed way carareen si ay isu qariyaan. Sidaas aawadeed keliday baa layga tegey, oo waxaan arkay riyadan weyn, mana jirin xoog igu hadhay; waayo, quruxdaydii waxay igu beddelantay halaag, oo xoogna ma aanan haysan. Habase yeeshee codkii erayadiisa waan maqlay; oo goortii aan maqlay codkii erayadiisa, markaas ayaan anigoo wejigayga ku dhacay hurdo weyn ku dhacay, wejigayguna dhulka ayuu u jeeday. Daanyeel 10:7–9.

Labada markhaati ee Muujintii cutubka kow iyo tobnaad waxay meyd ahaayeen waddada dhexdeeda saddex maalmood iyo badh, lafihii engegnaa ee Yexesqeelna dooxada ayay yiillean. 18-kii Luulyo, 2020 waxaa bikradihii dhaqdhaqaaqa malaa'igta saddexaad lagu soo dejiyey wakhtigii dib-u-dhaca ee dhimashada ruuxiga ah iyo hurdada. Saddex sannadood ka dib waxaa billowday geeddi-socodkii baraarujinta iyo diyaarinta dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya si ay u noqdaan calankiisa iyo ciidankiisa xoogga badan. Malaa'igtii soo degtay 18-kii Luulyo, 2020 waxay furtay run la shaabadeeyey, sida malaa'iguhu had iyo goor yeelaan markay soo degaan.

Runta uu furay waxay ahayd waayo-aragnimada wakhtiga dib-u-dhaca iyo niyad-jabkii ugu horreeyey. Dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya markaas way kala firidhsanaayeen, oo markii habka baraarujintoodu taariikhda soo gaadho, waxaa looga baahnaan lahaa inay gartaan oo qirtaan in la kala firidhsanaa iyo inay ku jireen wakhtiga dib-u-dhaca. Markaas ayaa la soo diray malaa'ig badan, ama farriimo badan, si loo xoojiyo farriinta wakhtiga dib-u-dhaca.

“Markii farriintii malaa'igta labaad ay ku dhowaatay dhammaadkeeda, waxaan arkay iftiin weyn oo samada ka imanaya oo ku ifaya dadka Ilaah. Fallaaraha iftiinkaasu waxay u ekaayeen kuwo u dhalaalaya sida qorraxda. Oo waxaan maqlay codadka malaa'igaha oo ku dhawaaqaya, ‘Bal eega, Aroosku wuu imanayaa; u baxa inaad la kulantaan Isaga!’”

“Tanu waxay ahayd qayladii habeenbadhka, taas oo ahayd inay awood siiso farriintii malaa'igta labaad. Malaa'ig baa samada laga soo diray si ay u toosiyaan quduusiintii niyad-jabtay oo ay ugu diyaariyaan hawsha weyn ee hortooda taallay. Ragga ugu hibada badnaa ma ahayn kuwii ugu horreeyey ee helay farriintan. Malaa'ig baa loo diray kuwa is-hoosaysiisa ee daacadda ah, oo ku qasbay inay qaylada kor u qaadaan, ‘Bal eega, Aroosku waa imanayaa; u baxa inaad la kulantaan Isaga!’ Kuwii qaylada lagu aaminay way ku dadaaleen, oo xoogga Ruuxa Quduuska ah ayay farriinta ku dhawaaqeen, waxayna toosiyeen walaalahoodii niyad-jabtay. Hawshani kuma taagnayn xigmadda iyo aqoonta dadka, laakiinse waxay ku taagnayd xoogga Ilaah, quduusiintiisiina kuwii qaylada maqlay way u adkaysan kari waayeen. Kuwii ugu ruuxiga badnaa ayaa farriintan ugu horrayn helay, kuwii horena shaqada ugu hoggaamin jirayna waxay ahaayeen kuwii ugu dambeeyey ee helay oo gacan ka geystay inay qaylada sii weynaato, ‘Bal eega, Aroosku waa imanayaa; u baxa inaad la kulantaan Isaga!’”

“Qayb kasta oo dalka ka mid ah, iftiin baa laga bixiyey farriintii malaa'igta labaad, oo qayladii waxay dhalaalisay quluubta kumannaanka. Waxay ka gudubtay magaalo ilaa magaalo, iyo tuulo ilaa tuulo, ilaa dadkii Ilaah ee sugayey si buuxda loo kiciyey. Kaniisado badan farriinta looma oggolaan in lagu bixiyo, oo koox weyn oo haysatay markhaatifurka nool waxay ka tageen kaniisadahaas dhacay. Shaqo weyn ayaa lagu qabtay qayladii saqdii dhexe. Farriintu waxay ahayd mid qalbi-baadheysa, iyada oo rumaystayaasha u horseedaysa inay naftooda u doondoonaan waayo-aragnimo nool. Waxay ogaayeen inaanay isku hallayn karin midba midka kale.” Early Writings, 238.

Imaatinka farriinta Qaylada Habeenbadhka ee masalka ku jirta waxay tilmaamaysaa goorta ay labada qaybood ee bikraduhu ku muujiyaan inay saliid haystaan iyo in kale. Kuwa xigmadda leh saliid way haystaan, kuwa nacasyaduna ma haystaan. Masalku wuxuu ku rumoobay hawshii

Samuel Snow ee taariikhda Millerite-ka, hawshaasna farriintii uu Snow soo bandhigay way sii kobcaysay sida ay u metelayaan maqaalladiisii ku daabacnaa qoraalladii Millerite-ka ee muddadaas. Dabadeedna markii uu yimid shirkii xerada Exeter, kaas oo socday Ogosto 12keedii ilaa 17keedii, 1844, xilli ayaa isaguna la metelayaa kaas oo ugu dambayntii horseeday in kuwii shirka joogay ay shirka ka baxaan oo ay farriinta ku dhawaaqaan.

Waxaa jira “bar waqtiyeed” oo fariinta Qaylada Habeenbadh si buuxda loo adkeeyo, oo marka bartaas la gaadho, sida masaalku tilmaamayo, albaabkii nimcadu wuxuu ku xidhmaa bikradaha. “Bar waqtiyeedkaas” waxa ka horreeya “xilli” ay fariintu ku jirto koboc iyo samaysmid. Tan iyo Luulyo, 2023 fariinta Qaylada Habeenbadh way soo kobcaysay, oo si ka duwan rumoobiddii Milleriyiinta, fariinta waxaa hore loogu gudbiyey dunida oo dhan ka hor “xidhitaanka albaabka nimcada”. Markii albaabkii nimcadu xidhmay dhammaadkii kulankii Exeter, fariintu markaasay gaadhay “qayb kasta oo dalka ka mid ah,” oo “iftiin baa lagu bixiyey farriintii malaa’igta labaad, qayladiina waxay dhalaalisay quluubta kumannaan. Waxay ka tagtay magaalo ilaa magaalo, iyo tuulo ilaa tuulo, ilaa dadkii Ilaah ee sugayey si buuxda loo toosiyey.”

Taariikhdeenna haatan jirta, farriintii bilowday in la daabaco bishii Luulyo ee 2023 waxay hadda gaadhay boqol iyo labaatan dal oo dunida ku kala yaal, maqaalada matala horumarka farriinta Qaylada Saqda Dhexe ayaana laga heli karaa in ka badan lixdan luqadood, maqaaladana waa la akhrisan karaa ama waa la dhegaysan karaa.

Muujintii Ciise Masiix, oo Ilaah isaga siiyey, inuu addoommadiisa tuso waxyaalaha ay waajib tahay inay dhowaan dhacaan; oo wuxuu taas ku soo diray oo ku muujiyey malaa’igtiisii addoonkiisii Yooxanaa: kaas oo marag ka furay ereyga Ilaah, iyo markhaatifurka Ciise Masiix, iyo wax kasta oo uu arkay. Waxaa barakaysan kan akhriya, iyo kuwa maqla erayada wax sii sheegiddan, oo xajiya waxyaalaha ku qoran dhexdeeda: waayo, wakhtigu waa dhow yahay. Muujintii 1:1–3.

Iftiinka farriintan sida ay qodobbadu u metelaan waxaa ku hirgashay ku dhowaad lix bilood gudahood laba qof.

“Haddii kuwa caawin kara — aan lagu baraarujin dareenka waajibkooda, ma ay garan doonaan shaqada Ilaah marka qaylada weyn ee malaa’igta saddexaad la maqlo. Marka iftiinku baxo si uu dhulka u iftiimiyo, halkii ay u kici lahaayeen inay Rabbiga u gargaaraan, waxay doonayaan inay shaqadiisa ku xidhaan xayndaab waafaqsan fikradahooda cidhiidhiga ah. Waxaan idiin sheegayaa in Rabbigu shaqadan ugu dambaysa u qaban doono si aad uga baxsan habka caadiga ah ee wax loo sameeyo, iyo si ka soo horjeeda qorshe kasta oo bini’aadan dejiyo. Waxaa jiri doona kuwo innaga dhexdeenna ah oo had iyo goor doonaya inay xukumaan shaqada Ilaah, oo xataa farayaan dhaqdhaqaaqyada la samaynayo marka shaqadu ku socoto hoggaaminta malaa’igta ku biirta malaa’igta saddexaad ee farriinta dunida la siinayo. Ilaah wuxuu adeegsan doonaa jidad iyo habab ay ka muuqan doonto inuu isagu xakamaha gacmihiisa ku hayo. Shaqaaluhu way la yaabi doonaan hababka fudud ee uu u adeegsan doono inuu ku hirgeliyo oo ku dhammaystiro shaqadiisa xaqnimada.” Testimonies to Ministers, 300.

Libaaxa qabiilka Yahuudah ayaa hadda dadkiisa maalmaha ugu dambeeya keenay aayadaha saddex iyo toban ilaa shan iyo toban ee Daanyeel kow iyo toban, isaga oo furaya taariikhda uu matalo taariikhda 200 BC ilaa 63 BC, iyo weliba Matayos cutubka lix iyo tobnaad, iyo taariikhda booqashadii Masiixa ee Kaysariya Filibbi. Labada wax sii sheegid iyo taariikhda rumoobiddooda waxay si waafaqsan ula jaanqaadaan qaybta kitaabka Daanyeel ee la shaabadeeyey ilaa maalmaha ugu dambeeya. Kitaabbada Daanyeel iyo Muujintii waa hal kitaab, sidaas darteed maalmaha ugu dambeeya, wax yar ka hor inta nimcadu xidhmin, Muujintii Ciise Masiix waa la furayaa, Muujintaasina waxay ku jirtaa qaybta Daanyeel ee la xidhiidha maalmaha ugu dambeeya. Wakhtigu waa soo dhowaaday gunaanadka shirka xerada Exeter.

Oo markaas wuxuu igu yidhi, Ha shaabadayn hadallada wax sii sheegidda ee kitaabkan, waayo wakhtigu waa dhow yahay. Kii aan xaqa ahaynu ha sii ahaado mid aan xaq ahayn weli; kii nijaasta ahuna ha sii ahaado mid nijaas ah weli; kii xaqa ahuna ha sii ahaado mid xaq ah weli; kii quduuska ahuna ha sii ahaado mid quduus ah weli. Muujintii 22:10, 11.

Waxaan daraasaddan ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.

Bal eega, maalmo ayaa imanaya, ayaa Sayidka Rabbiga ahu leeyahay, oo aan abaar ku soo diri doono dalka; ma aha abaar kibis ah, mana aha harraad biyo ah, laakiinse waa abaar maqaalka erayada Rabbiga. Oo waxay ka warwareegi doonaan bad ilaa bad, oo woqooyi tan iyo bari way u ordi doonaan oo u kala socon doonaan inay erayga Rabbiga doondoonaan, mana heli doonaan. Maalintaas gabdhaha quruxda badan iyo dhallinyaradu harraad bay u suuxi doonaan. Kuwii ku dhaarta dembiga Samaariya oo yidhaahda, Ilaahaaga, Daaneeyow, wuu nool yahay; iyo, Jidkii Bi'ir Shebac wuu nool yahay; xataa kuwaasu way dhici doonaan, oo mar dambe ma kici doonaan. Caamoos 8:11–14.